

УДК 347.72.04

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.42>

КОНВЕРТАЦІЯ БОРГУ В ПРОЦЕДУРІ САНАЦІЇ ТОВ ТА ТДВ ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Шевченко Г.М.,

аспірант першого року навчання

*Київського університету інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ORCID:0009-0003-5130-5672

e-mail: sgm.attorney@gmail.com

Шевченко Г.М. Конвертація боргу в процедурі санації ТОВ та ТДВ як підстава виникнення корпоративних правовідносин.

У статті досліджується правова природа конвертації боргу в капітал у процедурі судової санації («debt-to-equity swap») як юридична передумова виникнення корпоративних правовідносин у товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Актуальність теми дослідження обумовлена майже одночасним прийняттям Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Кодексу України з процедур банкрутства, внесенням у 2022 році змін до Цивільного й Господарського кодексів України та об'єктивними складнощами у практичному застосуванні запроваджених новел законодавства, включаючи конвертацію боргу в капітал у процедурі санації, пов'язаними з введенням на території України воєнного стану та карантинними обмеженнями, що існували впродовж декількох років.

В статті здійснено аналіз чинного законодавства України, предметом регулювання якого є корпоративні правовідносини, досліджено існуючу законодавчу дефініцію та доктринальні підходи до визначення правової природи корпоративних правовідносин, підстав та передумов їх виникнення, суб'єктного складу та змісту таких правовідносин, здійснено співвідношення та порівняння понять «корпоративне право» учасника господарського товариства та «секундарне право» кредитора в процедурі судової санації.

Серед перепон, що стоять на шляху реалізації процедури конвертації боргу в капітал («debt-to-equity swap») в практичній площині, автор визначає відсутність її чіткої регламентації, включаючи порядок здійснення оцінки вартості як існуючих часток учасників товариства, так і сум вимог кредиторів, що підлягатимуть конвертації, відсутність механізму захисту прав чинних учасників товариства, включаючи можливість реалізації права на вихід з товариства, необхідність гармонізації та узгодження положень чинного законодавства, шляхом приведення у відповідність положень Цивільного кодексу України, Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», Кодексу України з процедур банкрутства, та інших нормативно-правових актів, предметом регулювання яких є конвертація боргу в капітал.

Ключові слова: конвертація боргу, корпоративні правовідносини, секундарні права, санація боржника, визначення розміру статутного капіталу.

Shevchenko H.M. Debt conversion in the reorganization procedure of LLC and ALC as a basis for corporate relations.

The article examines the legal nature of debt-to-equity swap in the judicial rehabilitation procedure as a legal prerequisite for the emergence of corporate legal relations in limited liability and additional liability companies.

The relevance of the research topic is due to the almost simultaneous adoption of the Law of Ukraine “On Limited Liability Companies and Additional Liability Companies”, the Bankruptcy Code of Ukraine and the amendments to the Civil and Commercial Codes of Ukraine in 2022, and the objective difficulties

in the practical implementation of the introduced legislative innovations, including the conversion of debt into equity in the rehabilitation procedure, related to the introduction of martial law in Ukraine and quarantine restrictions that have existed for several years.

The article analyzes the current legislation of Ukraine which regulates corporate legal relations, examines the existing legislative definition and doctrinal approaches to determining the legal nature of corporate legal relations, the grounds and prerequisites for their occurrence, the subject composition and content of such legal relations, and compares the concepts of “corporate right” of a business entity participant and “secondary right” of a creditor in the judicial rehabilitation procedure.

Among the obstacles to the implementation of the debt-to-equity swap procedure in practice, the author identifies the lack of its clear regulation, including the procedure for assessing the value of both the insuring shares of company members and the amounts of creditors’ claims to be converted, the lack of a mechanism for protecting the rights of current company members, including the possibility of exercising the right to withdraw from the company, the need to harmonize and coordinate the provisions of current legislation by bringing the provisions of the Civil Code of Ukraine, the Law of Ukraine “On Limited Liability Companies and Additional Liability Companies”, the Law of Ukraine “On State Registration of Legal Entities, Individual Entrepreneurs and Public Organizations”, the Bankruptcy Code of Ukraine, and other legal acts regulating debt-to-equity conversions.

Key words: debt conversion, corporate legal relations, secondary rights, debtor’s rehabilitation, determination of the authorized capital.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток корпоративного законодавства та законодавства у сфері неплатоспроможності надав нові можливості для фінансового оздоровлення господарських товариств, що перебувають у скрутному становищі за рахунок реалізації сучасних моделей виникнення корпоративних відносин, раніше не відомих українській правовій системі.

Так, хоча з прийняттям Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Кодексу України з процедур банкрутства та внесенням у 2022 році змін до Цивільного кодексу України законодавець і передбачив нові механізми набуття часток в статутному капіталі товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю інвесторами та кредиторами таких господарських товариств, наблизивши українське законодавство до законодавства Європейських країн, проте за рахунок низького рівня юридичної техніки, вказані законодавчі новели фактично залишились на рівні декларацій, що або не можуть бути реалізовані взагалі, або реалізуються зі значними обмеженнями чи відступленнями, у зв’язку з наявними неузгодженостями в законодавстві та недостатньою формалізацією вказаних процедур.

Мета дослідження – аналіз змісту правової дефініції поняття «корпоративні правовідносини», з’ясування співвідношення категорій «корпоративні права» учасника та «секундарні права» кредитора в процедурі судової санації та здійснення комплексного аналізу законодавчої регламентації процедури конвертації боргу в капітал («debt-to-equity swap»), виявлення розбіжностей та прогалин у правовому регулюванні та формування шляхів вирішення виявлених проблем.

Стан опрацювання проблематики. Дослідженню сутності та змісту таких категорій як «корпоративні правовідносини», «корпоративні права», «секундарні права», пов’язаних з темою даного статті, присвячені наукові доробки Кузнецової Н.С., Луця В.В., Майданика Р.А., Вінник О.М., Спасібо-Фатєєвої І.В., Щербини В.С., Бірюкова О.М., Жукова С.В., Гарагонича О.В., Жорнокуй Ю.М., Гринько П.О., Јака Сереса, Peter Grajzl та інших представників правової доктрини. Проте динамічні зміни в сфері корпоративного законодавства та законодавства про неплатоспроможність потребують їх детального аналізу та вивчення.

Виклад основного матеріалу. У зв’язку з економічними та політичними реаліями, які мають місце в українському суспільстві, та неможливістю „старого” законодавства регулювати відносини, розвиток яких був обумовлений потребами сьогодення, 18 жовтня 2018 року був прийнятий Кодекс України з процедур банкрутства, який був уведений в дію 21 жовтня 2019 року.

Положення Кодексу України з процедур банкрутства суттєво відрізняються від положень раніше чинного Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» і значно ширше та інакше регулюють не лише відносини у сфері неплатоспроможності, а й інші суспільні відносини, що традиційно були віднесені до регулювання інших галузей права, включаючи корпоративні відносини (стосовно підстав та передумов їх виникнення), зобов’язальні відносини (стосовно виконання зобов’язань), майнові відносини

(стосовно набуття права на річ), через застосування відповідних процедур, зафіксованих в КУзПБ.

Вказана дефініція закріплена в ч. 1 ст. 1 КУзПБ, якою передбачено, що банкрутство - визнана господарським судом нездатність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури або процедури погашення боргів боржника.

На сьогодні в чинному законодавстві України існує нормативне визначення поняття корпоративних відносин, яке викладене в ч. 6 ст. 96-1 Цивільного кодексу України, де зазначено, що корпоративними відносинами є відносини між учасниками юридичних осіб, у тому числі які виникають між ними до державної реєстрації юридичної особи, а також відносини між юридичною особою та її учасниками щодо виникнення, здійснення, зміни і припинення корпоративних прав.

Вказане нормативне визначення в певній мірі доповнюється та уточнюється положеннями ч.ч. 1, 2 ЦК України, якою передбачено, що права учасників юридичних осіб (корпоративні права) - це сукупність правомочностей, що належать особі як учаснику (засновнику, акціонеру, пайовику) юридичної особи відповідно до закону та статуту товариства. Корпоративні права набуваються особою з моменту набуття права власності на частку у статутному капіталі юридичної особи.

Крім того, пунктом 3 ч. 1 ст. 20 Господарського процесуального кодексу України законодавець визначив, що слід розуміти під спорами, що виникають з корпоративних відносин та зазначив, що вказана категорія спорів включає в себе спори між учасниками юридичної особи або між юридичною особою та її учасником, у тому числі учасником, який вибув, пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи.

В юридичній доктрині існують інші підходи до визначення сутності та змісту таких відносин.

Серед цивілістів виділяють три концепції щодо визначення правової природи корпоративних відносин [10, с. 13]: речово-правову, за умовами якої учасники товариства наділені правом власності на майно товариства; зобов'язально-правову, згідно якої між учасниками та товариством існують зобов'язальні правовідносини [7]; корпоративно-правову, де корпоративним відносинам, поряд з речовими та зобов'язаними, відводиться окреме місце в предметі цивільно-правового регулювання [14, с. 88].

Щербина В.С. наполягає на тому, що по своїй правовій природі корпоративні відносини є поєднанням взаємопов'язаних та взаємообумовлених організаційно-господарських та майново-господарських відносин, що існують в нерозривній єдності [8, с. 12].

Вінник О.М. під корпоративними відносинами розуміє відносини, що виникають у процесі створення, функціонування та припинення господарських товариств, складаються за участю безпосередніх їх учасників як носіїв корпоративних інтересів (засновників, учасників, самого товариства, його органів, посадових осіб) щодо корпоративних благ та ґрунтуються на корпоративних правах та обов'язках учасників/акціонерів зазначених відносин [13, с. 34-35].

Гарагонич О.В. вважає, що корпоративні відносини – це господарські відносини, що виникають у процесі створення, діяльності, управління та припинення корпоративних підприємств [15, с. 14, 21].

Аналізуючи усі вище зазначені підходи та враховуючи нормативне визначення маємо підстави стверджувати, що корпоративні відносини уособлюють в собі відносини власності та організаційні відносини, проте останні лише в тій мірі, в якій це необхідно для достатнього функціонування перших.

За загальним правилом, зміст корпоративних відносин становлять права та обов'язки учасників таких відносин, до яких з урахуванням ч. 3 ст. 96-1 ЦК України відносяться: право учасника брати участь в управлінні товариством; право учасника на отримання дивідендів; право учасника одержувати інформацію про діяльність товариства; право учасника на придбання частки іншого учасника, що пропонується до відкритого продажу; право учасника на придбання частки в товаристві у разі збільшення статутного капіталу товариства за рахунок додаткових вкладів; право учасника на вихід з товариства; право учасника на частину майна товариства пропорційну вкладу учасника у випадку виходу останнього з товариства; право учасника на частину майна товариства пропорційну вкладу учасника у випадку ліквідації товариства; право учасника на виключення з товариства інших учасників; обов'язок виконання рішень органів управління товариства, в тому числі на внесення додаткових вкладів; обов'язок учасниками запропонувати іншим учасникам

придбати частку на визначених умовах у випадку здійснення її відкритого продажу; обов'язок учасника за відповідних обставин нести солідарну чи субсидіарну відповідальність у разі банкрутства товариства, тощо.

Аналізуючи природу окремих корпоративних прав Н.І. Майданик зазначає, що переважне право на акції компанії є корпоративним і секундарним правом та виникає в силу придбання акції, нерозривно пов'язане з його носієм і належить до прав, що впливають з акції.

Специфіка змісту і правової природи переважного права на акції як секундарного обумовлюється корпоративним характером правовідносин, які виникають у зв'язку з його реалізацією» [9, с. 853].

Таким чином, автор наполягає, що право переважної купівлі акцій є корпоративним та секундарним правом учасника, яким останній наділяється в силу участі у корпоративних відносинах.

Натомість, О.П. Гринько зазначає, що секундарне право має подвійну правову природу: як потенційне суб'єктивне цивільне право і як правова можливість, яка входить до складу суб'єктивного цивільного права. При цьому, секундарне право може виникати ще до того, як суб'єкти цивільних прав стають учасниками конкретних цивільних правовідносин [11, с. 15]

В свою чергу, Ю.М. Жорнокуй вважає, що секундарне право є особливим різновидом суб'єктивних цивільних прав, якому не кореспондує конкретний обов'язок, і якому притаманне одностороннє волевиявлення, спрямоване на виникнення іншого суб'єктивного права [12, с. 36].

З огляду на вище зазначеного доречно буде навести положення частин 1, 2 ст. 18 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», якими передбачено переважне право учасників товариства збільшити статутний капітал товариства за рахунок додаткових вкладів у межах суми збільшення статутного капіталу пропорційно до частки такого учасника у статутному капіталі. Треті особи та інші учасники товариства можуть зробити додаткові вклади лише після реалізації кожним учасником свого переважного права або відмови від його реалізації і лише, якщо це передбачено рішенням загальних зборів учасників про залучення додаткових вкладів.

Проте, зазначені вище гарантії реалізації переважного права учасників та залучення додаткових вкладів за рахунок третіх осіб лише на підставі рішення зборів учасників, обмежувалися законодавством про неплатоспроможність.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 32 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (в останній редакції), з метою відновлення платоспроможності боржника може передбачатися збільшення статутного капіталу боржника в розмірі, встановленому планом санації.

При цьому таке збільшення статутного капіталу могло відбуватися виключно за рахунок реального внесення вкладу, а не за рахунок конвертації боргових зобов'язань. Вказане обмеження формулося на підставі ч. 2 ст. 144 ЦК України, якою передбачалося, що не допускається звільнення учасника товариства з обмеженою відповідальністю від обов'язку внесення вкладу до статутного капіталу товариства, у тому числі шляхом зарахування вимог до товариства. Вказана позиція, також, віднайшла відображення в правозастосовчій практиці (Постанова ВГСУ від 15.08.07 р. у справі № 22-ц-68, Постанова ВГСУ від 22.09.10 р. у справі № 34/51пн).

На сьогодні ж ч. 5 ст. 18 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» прямо передбачено, що додаткові вклади можуть вноситися шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог між товариством та учасником та/або третьою особою.

При цьому, ч. 2 ст. 51 КУзПБ передбачено, що заходами щодо відновлення платоспроможності боржника, які містить план санації, можуть бути задоволення вимог кредиторів в інший спосіб, що не суперечить цьому Кодексу та інші заходи з відновлення платоспроможності боржника.

В свою чергу ч. 1 ст. 53 КУзПБ передбачено, що з метою відновлення платоспроможності боржника планом санації може передбачатися збільшення статутного капіталу боржника в розмірі, встановленому планом санації, а емісія акцій та облігацій акціонерного товариства - боржника здійснюється виключно для переведення зобов'язань товариства у цінні папери.

Подібні процедури передбачені у законодавстві країн континентального права та англо-саксонської правової системи.

Так, відповідно до Закону Німеччини про неплатоспроможність (Insolvenzordnung), кредиторам у процедурі судової санації було надано можливість здійснювати конвертації боргу в капітал («debt-to-equity swap»).

Так, відповідно до параграфу 225а вказаного Закону план санації затверджується кредиторами та може передбачати конвертацію вимог кредиторів в частку у статутному капіталі боржника без на-

дання пріоритету чинним учасниками та з можливістю внесення змін до статуту. В подальшому, у випадку відсутності порушень законодавства та дотримання усіх формальностей вказаний план затверджується судом.

Відповідно до статей L620-1, L626-3–L626-5 та інших статей Книги 6 Комерційного кодексу Франції, (*Code de commerce*), основними етапами конвертації боргу на участь в товаристві під час судової санації є затвердження плану санації зборами кредиторів, та у випадку його реалістичності та відповідності законодавству подальше затвердження судом.

Французьке законодавство теж надає можливість обмежити пріоритетне право чинних учасників на придбання додаткових часток у разі збільшення розміру статутного капіталу боржника для цілей реалізації плану санації.

Натомість у Бельгії, хоча диспозиції статей XX.45, XX.47, XX.85 Книги XX Кодексу економічного права (*Code de droit économique*) й містять положення щодо судової санації, які дозволяють включати механізми конвертації боргу в капітал (*debt-to-equity swaps*) у плани санації боржника, проте такі плани є майже не спроможними до реалізації, оскільки законодавець забезпечив можливість учасникам боржника блокувати рішення про збільшення статутного капіталу, необхідне для конвертації боргу в статутний капітал.

Процедура судової санації у Швейцарії, включаючи й питання конвертації боргу в капітал (*debt-to-equity swap*), регулюються положеннями Федерального закону про примусове виконання зобов'язань та банкрутство (*Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs*), де статтями 293–336 SchKG регулюється процедура схвалення кредитором плану санації (з урахуванням кількості голосів та суми вимог) та його подальше затвердження судом у разі дотримання прав учасників товариства і відповідність такого плану законодавству.

В США згідно з положеннями ст.ст. 1123 та 1129 Кодексу з банкрутства (*Bankruptcy Code, Title 11*) конвертація може бути передбачена планом санації, який розробляється боржником, узгоджується з кредиторами, та затверджується судом, якщо він є доцільним, справедливим та вигідним для всіх. При цьому, з урахуванням механізму *scam-down*, суд може примусово затвердити план, навіть якщо окремі кредитори або класи кредиторів будуть заперечувати проти нього.

В Великій Британії ж, процедура судової санації регулюється Законом про неплатоспроможність 1986 року (*Insolvency Act 1986*), відповідно до якого боржником розробляється план реструктуризації, який у випадку застосування схеми домовленості (*schemes of arrangement*) потребує кваліфікованої кількості голосів кредиторів, і затверджується судом за умови його справедливості та обопільної вигоди для кредиторів та учасників товариства.

В юридичній доктрині існує декілька підходів до визначення правової природи конвертації боргу в капіталі, серед яких виділяють: *корпоративно-договірний (корпоративний) підхід*, згідно з яким має місце поєднання правочинів з реструктуризації боргу та збільшення капіталу компанії, а конвертація розглядається як корпоративна дія; *зобов'язально-правовий (зобов'язальний) підхід*, де підставою виникнення корпоративних відносин є боргове зобов'язання, внаслідок його “новації” в корпоративне право; *економічно-орієнтований (економічний) підхід*, який передбачає, що конвертація – це спеціальний інструмент досягнення платоспроможності, внаслідок оздоровлення компанії; *змішаний підхід*, який поєднує в собі перші два підходи, внаслідок трансформації зобов'язання в корпоративні правовідносини [16].

На сьогодні, на відміну від ч. 2 ст. 32 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (в останній чинній редакції), яка передбачала, що учасники боржника мають переважне право на придбання частки, пропорційно до частки, належної учаснику, у порядку, передбаченому законом, положення ч. 2 ст. 53 КУЗПБ передбачає, що порядок збільшення статутного капіталу, переважне право на придбання частки, розподіл часток, порядок сплати вартості частки визначаються у плані санації.

В свою чергу прийняття рішення про схвалення плану санації приймається кредиторами, а план санації вважається схваленим, якщо голосування кредиторів за його схвалення відбулося з виконанням вимог частин 3, 4 ст. 52 КУЗПБ.

Частиною 2 ст. 53 КУЗПБ передбачено, що ухвала господарського суду про затвердження плану санації та затверджений судом план санації є підставою для суб'єкта державної реєстрації для проведення державної реєстрації змін відомостей про боржника, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Відповідно до п. 2, ч. 1 ст. 25 ЗУ “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань” державна реєстрація та інші реєстраційні дії проводяться

на підставі: судових рішень, що набрали законної сили та тягнуть за собою зміну відомостей в Єдиному державному реєстрі, а також, що надійшли в електронній формі від суду щодо провадження у справах про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, прийнятих відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Проте, підпунктами д) та е) п. 3 ч. 5 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» передбачено, що для державної реєстрації змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю крім іншого подаються судові рішення, що набрало законної сили, про визначення розміру статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю та розмірів часток учасників у такому товаристві або судові рішення, що набрало законної сили, про стягнення (витребування з володіння) з відповідача частки (частини частки) у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю.

Таким чином, суперечливим залишається питання, чи може вважатися достатнім для державної реєстрації змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю та/чи з додатковою відповідальністю судові рішення, що набрало законної сили щодо провадження у справах про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.

З огляду на зазначене, особливий інтерес становлять висновки, викладені в Постанові Великої Палати від 22 жовтня 2019 року у справі № 923/876/16 та Постанові Верховного суду у складі судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів Касаційного господарського суду у справі № 907/922/21 від 11 грудня 2023 року, де Верховний Суд зазначає, що вичерпний перелік способів захисту учасників товариств з обмеженою відповідальністю або з додатковою відповідальністю міститься у статті 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», норми якого є спеціальними для зазначених товариств.

Ухвалення судом рішення про визначення розміру статутного капіталу та часток учасників товариства з обмеженою відповідальністю не є втручанням у виключну компетенцію загальних зборів учасників товариства. У такому разі господарський суд не підміняє собою загальні збори учасників товариства і не вирішує питання про виключення учасника з товариства, а захищає права та інтереси фізичних і юридичних осіб у визначений законом спосіб, що є основним завданням господарського судочинства, яке превалює над будь-якими іншими міркуваннями в судовому процесі.

Виходячи з зазначеного в Постановах Верховного суду, є підстави зробити два припущення: по-перше, вказаний спосіб захисту може бути застосований судом лише при розгляді справ в порядку позовного провадження; по-друге, при ухваленні вказаної Постанови Великою Палатою взагалі не було враховано положень ст. 51, 53 КУзПБ, де рішення про конвертацію боргових зобов'язань боржника перед кредиторами на частку останніх у статутному капіталі боржника приймається кредиторами та затверджується судом, без участі загальних зборів учасників.

Тож на сьогодні серед основних перепон в реалізації процедури конвертації боргу в капітал (debt-to-equity swap) в практичній площині слід відзначити відсутність її чіткої регламентції, в тому числі щодо порядку здійснення оцінки вартості як часток учасників товариства, так і вимог кредиторів, що підлягатимуть конвертації, відсутність механізму захисту прав чинних учасників товариства, в тому числі щодо реалізації права на вихід з товариства, узгодження положень чинного законодавства, шляхом приведення у відповідність до положень Кодексу України з процедур банкрутства Цивільного кодексу України, Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» та інших нормативно-правових актів, предметом регулювання яких конвертації боргу в капітал.

Висновки. Під корпоративними відносинами слід розуміти багатофункціональні комплексні відносини, що складаються між учасниками юридичних осіб (у тому числі які виникають між ними до державної реєстрації юридичної особи), між юридичною особою та її учасниками, та між юридичною особою, її учасниками і кредиторами (у разі здійснення процедури конвертації) щодо виникнення, здійснення, зміни і припинення корпоративних прав.

Підставою виникнення корпоративних відносин у процедурі судової санації має бути ухвала суди про затвердження плану санації, схваленого кредиторами з застосуванням процедури конвертації («debt-to-equity swap») на підставі прямої норми закону, без необхідності проведення загальних зборів учасників товариства та дотримання гарантій реалізації прав учасників в частині права на збільшення статутного капіталу товариства за рахунок додаткових вкладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (чинна редакція).
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (чинна редакція).
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (чинна редакція).
4. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (чинна редакція).
5. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (чинна редакція).
6. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. № 2343-XII. в ред. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (остання чинна редакція).
7. Кузнецова Н.С. Поняття, ознаки і класифікація корпоративних спорів. *Правовий тиждень*: URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=120329>.
8. Щербина В.С. Правова природа корпоративних відносин. *Українське комерційне право*. 2006. № 7. С. 10–14.
9. Аномалії в цивільному праві України: *навч.-практ. посібник*. Відп. ред. Р.А. Майданик. К.: Юстініан, 2007. 912 с.;
10. Акціонерне право: навчальний посібник / За заг. ред. В.В. Луця, О.Д. Крупчана. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. 256 с.
11. Гринько П. О. Секундарні права у цивільному праві: *автореф. дис. канд. юрид. наук*: 12.00.03; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького. Івано-Франківськ, 2017. 17 с.
12. Жорнокуй Ю.М. «Суб'єктивне корпоративне право» vs. «секундарне право»: et pro con. *Право та інновації*. 2015. № 4. С. 31–36.
13. Вінник О. М. Проблеми правового регулювання корпоративних і партнерських відносин. *Монографія*. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. 166 с.
14. Спасібо-Фатєєва І.В. Вчення про корпоративні права і цивілістична доктрина. *Право України*. 2014. № 6. С. 88.
15. Корпоративне право: навчальний посібник / О.В. Гарагонич, С.М. Грудницька, Л.М. Дорошенко [та ін.]; за заг. ред. О.В. Гарагонича, С.М. Грудницької, Л.М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. К.: Видавничий дім «АртЕк», 2018. 400 с.
16. Debt-to-equity conversion in bankruptcy reorganization and post-bankruptcy firm survival. URL: https://e-tarjome.com/storage/panel/fileuploads/2020-06-09/1591691305_E15017-e-tarjome.pdf?utm_source=chatgpt.com.
17. Insolvenzordnung: URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/inso/>.
18. Code de commerce. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000005634379.
19. Code de droit économique. URL: <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/2013/02/28/2013A11134/justel>.
20. Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs. URL: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/11/529_488_529/de.
21. Bankruptcy Code. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/11>.
22. Insolvency Act 1986. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/contents>.